

PRIO
KLIMATANPASSNING

Nationell konferens för att sprida kunskap och utbyta erfarenheter för att fortsätta bygga ett klimatresilient Sverige.

PRIO
KLIMATANPASSNING

13.15 – 15.00

Inkludering i praktiken – så får vi med fler i klimatanpassningen

Agenda

- Introduktion
- Hur arbetar IPCC med inkludering i AR7?
- Traditionell kunskap och samiska perspektiv
- Kort bensträckare och snack med grannen
- Sårbarhet och människor i utsatta livssituationer
- Inkluderande i praktiken
- Avslutande diskussion/reflektionsrunda

Medverkande

Moderator

Karin Lundgren Kownacki
Utredare i sekretariatet till Nationella expertrådet för klimatanpassning

AnnaKarin Unger
IPCC fokalpunkt
SMHI

Viktoria Vingmarker
Klimatanpassningsstrateg
Umeå kommun

Elle Merete Omma
Head of EU unit
Saami council

Michaela Hagan
Tematisk rådgivare, klimat och hälsa
Röda korset

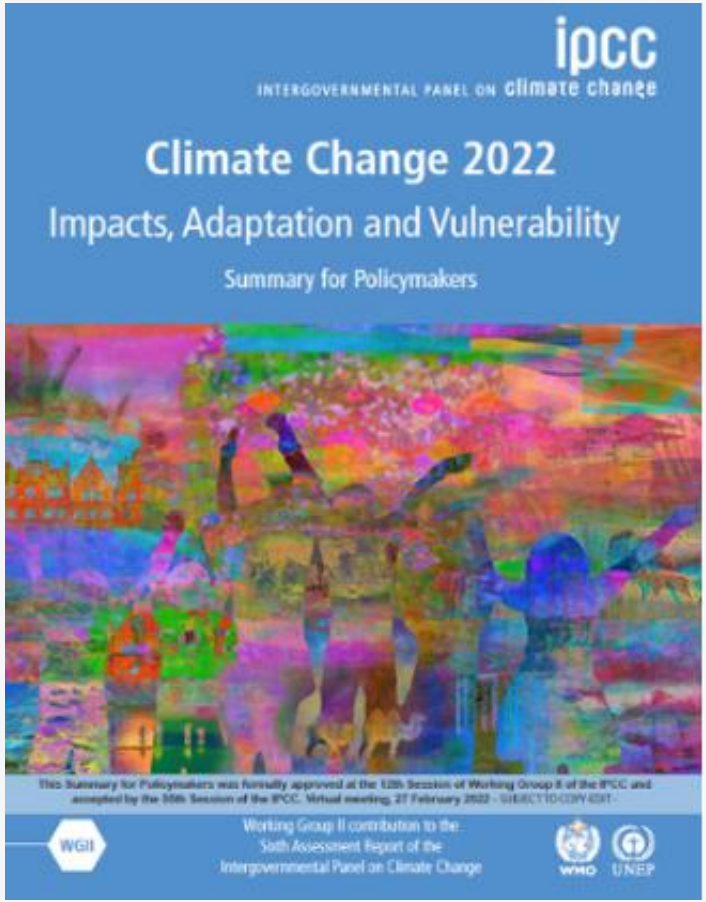
Bakgrund – rättvis klimatanpassning

EEA(2023) Just Resilience for Europe: Towards measuring justice in climate change adaptation

IPCC AR6

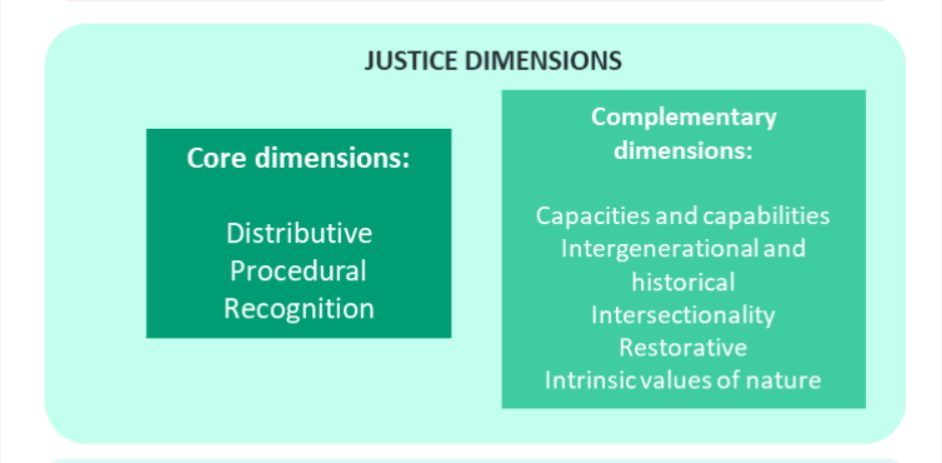
Rättvisa är en grundprincip för klimatanpassning

Olika dimensioner

Tre kärndimensioner:

- Distributiv rättvisa
- Proceduriell rättvisa
- Erkännande rättvisa

EEA(2023) Just Resilience for Europe: Towards measuring justice in climate change adaptation

Sida på klimatanpassning.se

Rättvis klimatanpassning

Uppdaterad 29 april 2026 I Publicerad 4 oktober 2024

På dessa sidor finns information om rättvis klimatanpassning - vad det är, varför det är viktigt och hur vi kan arbeta med rättviseperspektiv i klimatanpassningsarbetet. Här finns också exempel på redan genomfört arbete på området.

Vad är rättvis klimatanpassning?

Varför är rättvis klimatanpassning viktigt?

Hur kan vi arbeta med rättvis klimatanpassning?

Så har vi integrerat rättvisa i vårt material

Rättvis klimatanpassning — SMHI - Klimatanpassning

HUR ARBETAR IPCC MED INKLUDERING i AR7?

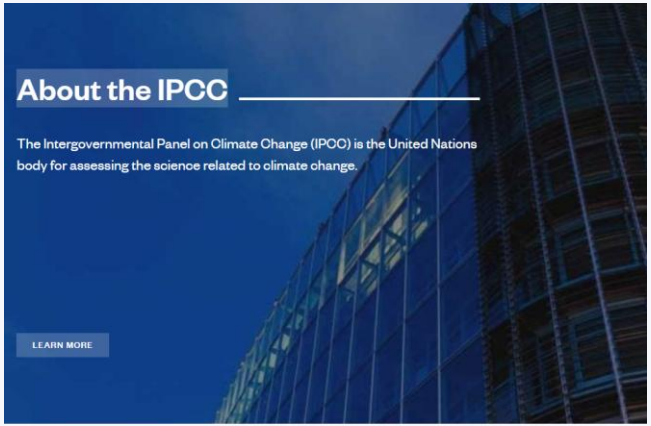
FRÅN REPRESENTATION TILL MENINGSFULLT DELTAGANDE OCH BREDARE KUNSKAP

FOKUS JÄMSTÄLLDHET

ANNAKARIN UNGER, IPCC FOKALPUNKT SVERIGE

FN:s mellanstatliga klimatpanel IPCC

- Grundades 1988 av Världsmeteorologiska organisationen (WMO) och FN: s miljöprogram (UNEP)
- Ska förse världen med ett tydligt vetenskapligt underlag över det rådande kunskapsläget gällande klimatförändring och dess miljömässiga och socioekonomiska påverkan, och möjliga lösningar
- Utvärderar befintligt kunskapsläge, utför inte egen forskning
- Ger beslutsfattare en vetenskaplig grund för klimatpolitik och åtgärder men tar inte fram policyrekommendationer

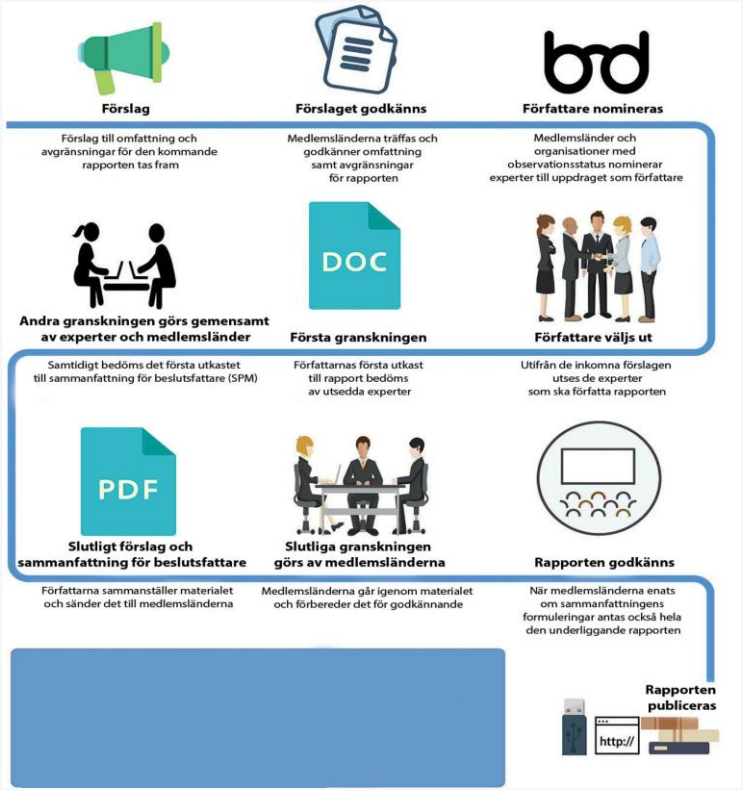

The IPCC provides regular assessments of the scientific basis of climate change, its impacts and future risks, and options for adaptation and mitigation.

Arbetsprocess för IPCC:s rapporter

En process där länder, experter och kunskap möts

- Rapporter tas fram i en regelstyrd strukturerad transparent process med granskningsförfarande där oberoende forskare och experter, samt medlemsländer deltar
- I samband med att en special- eller huvudrapport tas fram skrivs även en sammanfattning för beslutsfattare

Rapporter från IPCC

Huvudrapporter
(Assessment Reports, AR)

Specialrapporter
(Special Reports)

Metodrapporter
(Methodology Reports)

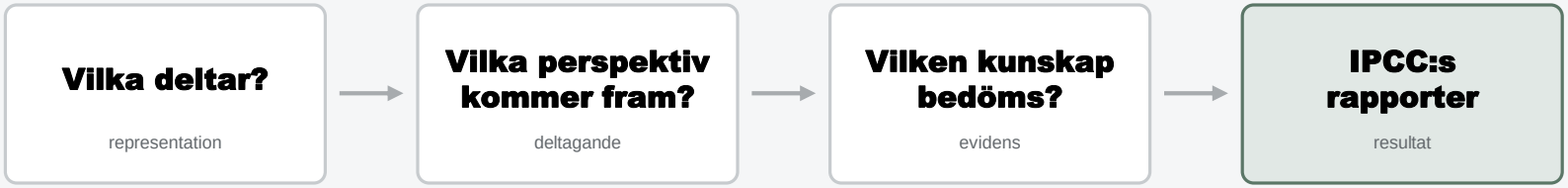
Syntesrapport
(Synthesis Report)

Varför är detta en fråga för IPCC?

BESLUTAT

SMHI

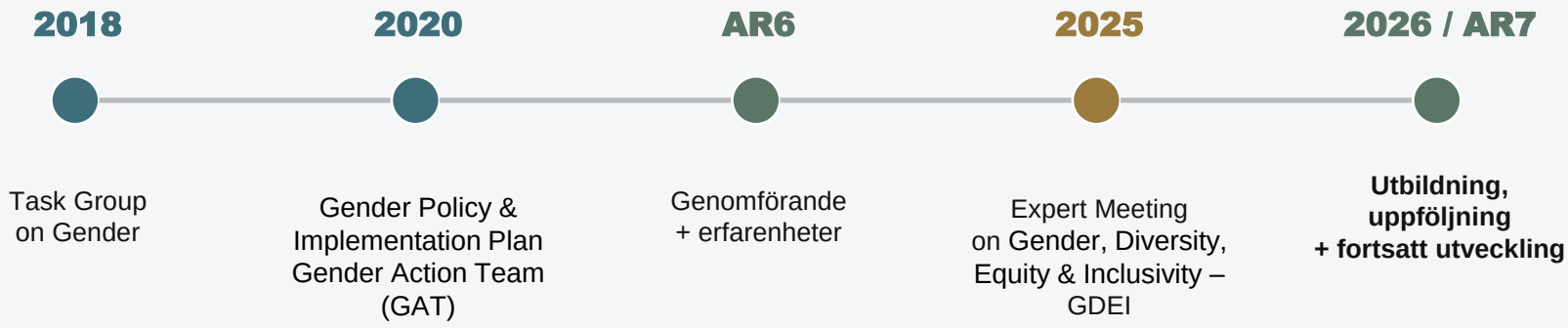

Vetenskaplig kvalitet • legitimitet • relevans

Gender Policy: jämställdhet i processerna, en inkluderande miljö samt utbildning och vägledning

Källa: IPCC Gender Policy and Implementation Plan / IPCC Gender

Från jämställdhet till ett bredare inkluderingsperspektiv

Gender försvinner inte – men sätts in i ett bredare perspektiv på vilka som deltar och under vilka villkor.

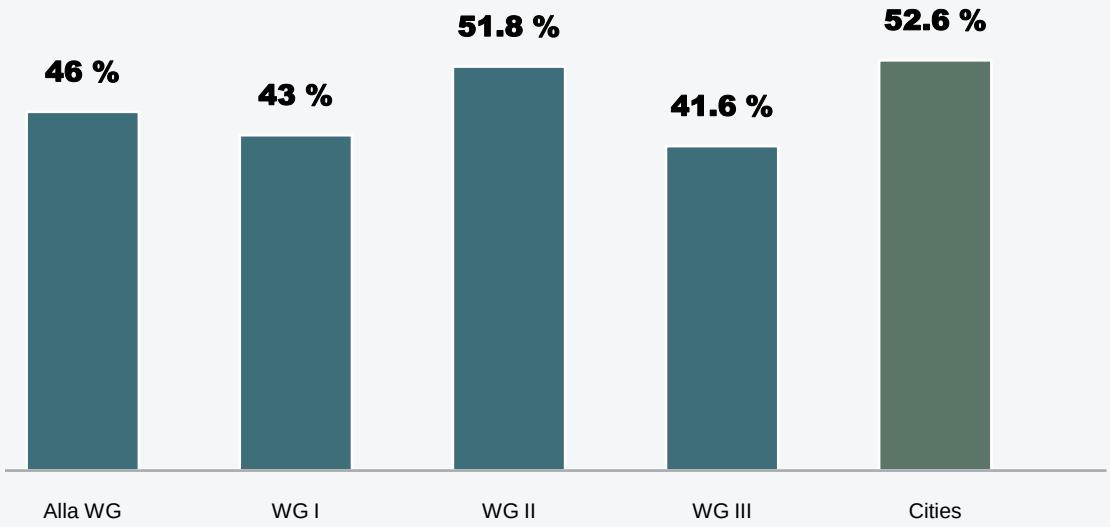
Obs: GDEI-expertmötets rekommendationer är inte beslut av IPCC-panelen.

Källor: IPCC Gender; GAT INF.13; GAT INF.16

AR7 – bättre representation men bilden är ojämn

MÄTBART I AR7

SMHI

Plenarmöten visar en annan bild

63–65 %

av delegationscheferna vid IPCC-62–64 var män

Stora regionala skillnader kvarstår.

Källor: GAT INF.13 (författargrupper); GAT INF.16 (plenardeltagande)

Representation är inte samma sak som inkludering

EXPERTMÖTETS PERSPEKTIV

SMHI

”Meaningful contribution” kräver mer än numerisk representation.

Lika möjlighet att bidra och att bidragen faktiskt värderas.

Källa: GDEI Expert Meeting – rekommendationer i GAT INF.13

Vad kan hindra meningsfullt deltagande?

EXPERTMÖTETS ANALYS

SMHI

Språk

Hierarkier

Kultur

Tidszoner

Samma plats vid bordet ≠ samma möjlighet att delta

Resurser

Psykologisk trygghet

Omsorgsansvar

Mötesformer

Källa: GDEI Expert Meeting report / GAT INF.13

Från ambition till praktik i AR7

GENOMFÖRS I AR7

SMHI

25

utbildningstillfällen

≈ 375

deltagare

CLAs • Lead Authors • Chapter Scientists • Review Editors • Bureau • Secretariat • TSUs

WGII

egen GDEI-expert och egen utbildningsmodell

GAT följer upp effektiviteten

Källa: GAT INF.16, september 2026

Förslag från GDEI-expertmötet

REKOMMENDATION – INTE BESLUT

SMHI

Mäta bredare

Kvantitativa + kvalitativa
indikatorer

Rekrytera bredare

Subregion, karriärstadium,
ålder, Indigeneity, epistemologier

Möjliggöra deltagande

Utbildning, mentorskap,
tillgänglighet, finansiering

Stärka ansvar & trygghet

Code of Conduct, fortsätta process för att hantera anmälningar
av oegentligheter

GAT ska överväga hur – och vilka – rekommendationer som kan genomföras.

Källor: GDEI Expert Meeting report; GAT INF.16

Ett konkret område: trygghet och ansvar

UNDER UTVECKLING

SMHI

Code of Conduct

+

hantera anmälningar av oegentligheter

GAT + sekretariatet har återupptagit arbetet med IPCC-specifika detaljer för den informella processen att hantera anmälningar av oegentligheter

Källa: GAT INF.16; GDEI Expert Meeting report

Jämställdhet och inkludering i IPCC AR7

Beslutad grund

IPCC:s Gender Policy and Implementation Plan från 2020 ger ett tydligt mandat för jämställdhetsarbetet.

Arbete pågår under AR7

Bättre könsbalans bland författare, utbildningsinsatser och arbete med tryggare former för deltagande.

Fortsatt utveckling

GDEI-expertmötets bredare rekommendationer bereds – de är inte beslutade som ny policy av IPCC-panelen.

Tack!

PRIO
KLIMATANPASSNING

Elle Merete Omma

Saami council

PRIO
KLIMATANPASSNING

Nationell konferens för att sprida kunskap och utbyta erfarenheter för att fortsätta bygga ett klimatresilient Sverige.

PRIO
KLIMATANPASSNING

Bensträckare och samtal

Sträck på benen och dela dina reflektioner med personen bredvid dig

Sårbarhet och människor i utsatta livssituationer

Röda Korsets arbete med klimatanpassning i Sverige

2026.10.20 Presentation SMHI:s nationella klimatanpassningskonferens

Mikaela Hagan, tematisk rådgivare, klimat och hälsa

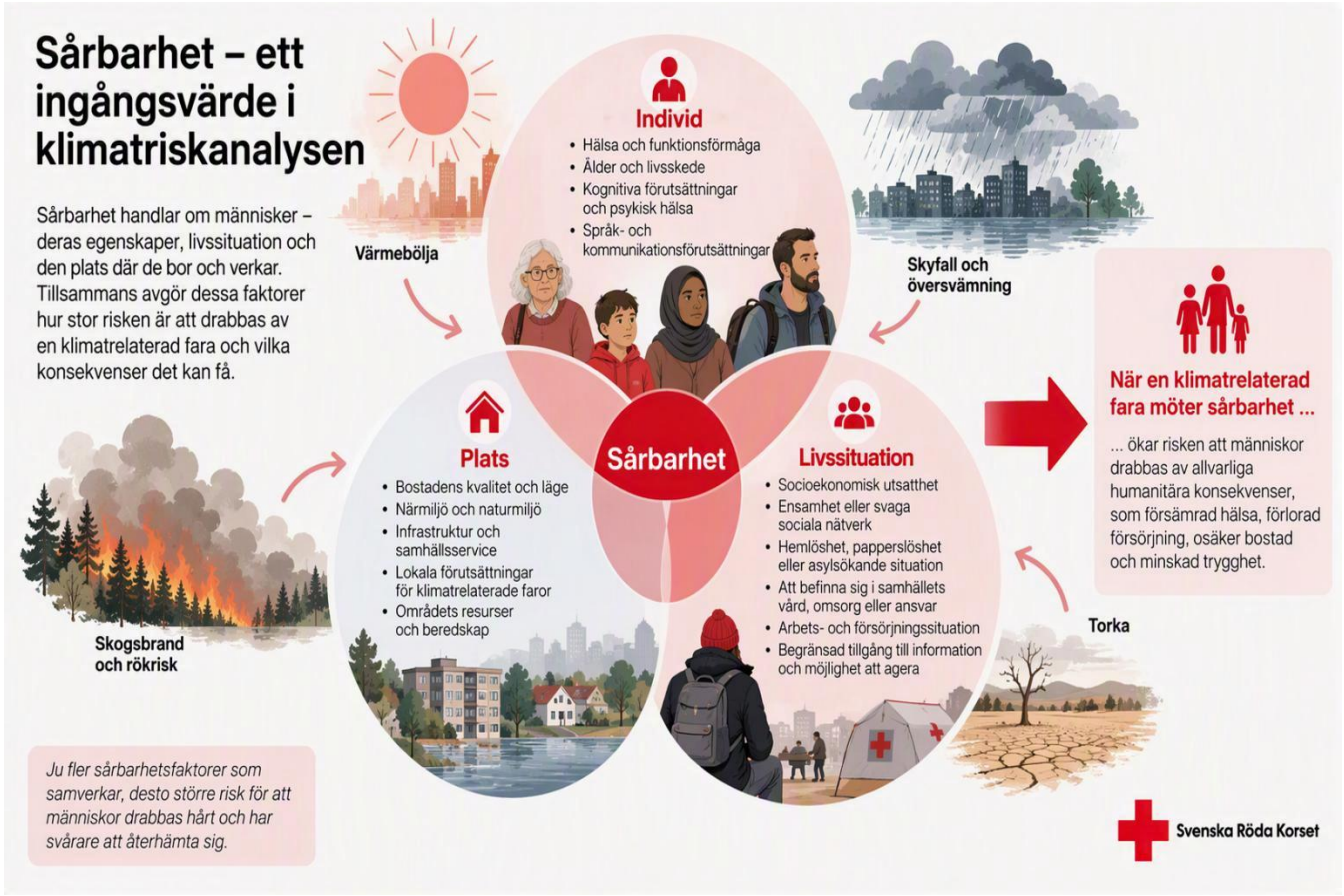
Svenska Röda Korset

Röda Korsets klimatriskanalys och klimatriskscreening

- Syftet med rapporten är att förstå klimatförändringarnas nuvarande och framtida risker samt konsekvenser i Sverige
- Fokus på hur människor och samhällen i ett förändrat klimat drabbas (bidra med ett humanitärt perspektiv på klimatförändringarna)
- Ge rekommendationer för det fortsatta arbetet för oss själva och andra viktiga aktörer

Svenska Röda Korset

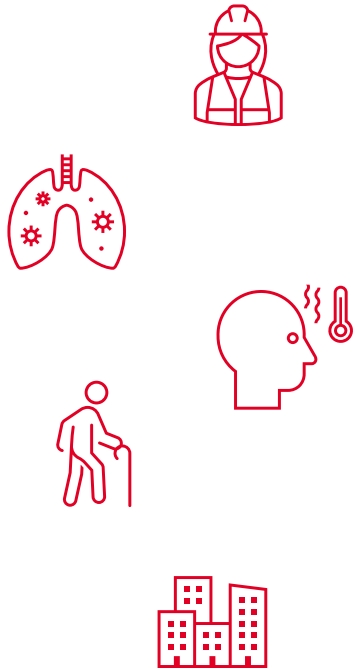

AI- genererad bild

Svenska Röda Korset

Människor drabbas olika av kriser

- Särskilt sårbara kan vara äldre, barn, personer med ohälsa eller funktionsnedsättning, människor i socioekonomisk utsatthet, personer utan stabil bostad eller starka sociala nätverk samt personer som är beroende av samhällets vård och omsorg.
- När flera sådana sårbarhetsfaktorer sammanfaller ökar både risken att drabbas och svårigheten att återhämta sig.
- Exempel vid värmebölja: äldre personer, personer med hjärt-kärlsjukdom, kroniska sjukdomar eller vissa läkemedel, människor i social isolering, personer utan stabil bostad samt människor som bor i varma bostäder eller tätbebyggda områden med få svalkande miljöer.

Svenska Röda Korset

Värme – ett underskattat klimathot

- Redan idag är värme det extremväder som flest människor i Europa dör av
- Den största klimatrelaterade risken kopplat till människors hälsa
- Värme är en underskattad risk som vi saknar tillräcklig beredskap och åtgärder för att hantera (både i samhället och i vår verksamhet)
- Människor drabbas olika beroende på fysiologisk, social och geografisk sårbarhet
- Relativt enkla saker att arbeta med och genomföra lokalt för Röda Korset

Svenska Röda Korset

Från riskkommunikation till involvering och delaktighet

- **Tio tips – så här klarar du värmen** (webb, sociala medier och fysiska broschyrer på olika språk)
- **Fokus på sårbarhet,** medmänsklighet, förebyggande och föregripande åtgärder (bygger på myndighetsinformation)
- **Spreds även riktat** i olika verksamheter, tex behandlingscenter och Röda Korsets hus samt på områdesfestivaler i Malmö och till första hjälpen grupper
- **Tillsammans med ett klimatanpassningsmaterial** – Så här anpassar vi våra verksamheter när det blir varmt
- **Under sommarens värmebölja riktad kontakt** med ett 30-tal intresse- och patientorganisationer (klimatriskanalys och värmebroschyrer)
- **Notiser i vår Första hjälpen-app** som utgick ifrån SMHIs varningar

- **Idé inför sommaren 2027:** Studie om värme, sårbarhet och handlingsförmåga bland grupper som vi möter

Svenska Röda Korset

Lokalt förankrad klimatanpassning - Värmeprojektet i Jönköping

- Syfte att stärka den lokala krisberedskapen i lokalföreningen
- Målgrupp: äldre i eget hem med nedsatt rörlighet och sårbar för värmeproblematik.
- Insats att erbjuda fläktar i samverkan med kommunens hemtjänst, två områden, som gjort en kartläggning.
- 80 % delades ut av 100 fläktar.
- Personal upplevde en minskad fallrisk hos vårdtagarna och bättre arbetsmiljö
- Samt som ett bra exempel på att arbeta utefter den nya socialtjänstlagen där förebyggande insatser och samarbeten med civila samhället framhävs.

Svenska Röda Korset

Röda Korsets roll i Sverige - social verksamhet och lokal krisberedskap

Stark lokal närvaro, fokus på människor i utsatta livssituationer och erfarenhet av krishantering gör oss väl positionerade att:

- nå grupper långt från myndigheternas räckvidd
- identifiera behov tidigt
- sprida livsviktig information
- stärka motståndskraft och beredskap i samhället
- vara en kraftfull humanitär röst i klimatdebatten

Svenska Röda Korset

Länkar

- Längre klimatriskanalys: humanitara-konsekvenser-av-klimatforandringarna-i-sverige-klimatriskanalys.pdf
- Extern populärversion: humanitara-konsekvenser-av-klimatforandringarna-i-sverige-2026.pdf
- Klimatriskscreening: klimatscreeningrapport.pdf
- Värmematerial:

sa-arbetar-vi-tryggt-nar-det-ar-varmt_skarm.pdf

sa-skyddar-du-dig-mot-extremvarme-och-varmeboljor_skarm.pdf

- Agera för klimatet: Agera för klimatet (Rednet)

Svenska Röda Korset

Tack!

Mikaela.hagan@redcross.se

Svenska Röda Korset

Inkluderande i praktiken

Viktoria Vingmarker

Klimatanpassningsstrateg

Medfinansieras av Europeiska unionen

tillväxtverket

UMEÅ KOMMUN

2026-10-20

Tankar om inkludering

- Ett sätt att få bättre planerings- och beslutsunderlag (dvs fler perspektiv på framtidens stadsutveckling).
- Stödja flera röster (social rättvisa) och jämna ut maktobalanser.
- Att bjuda på kunskap är en del av inkluderingen = öka chansen att partnerskapet blir mer jämlikt.
- Viktigt att fråga om RÄTT saker. Ibland måste experter våga avgöra. Fråga om sånt som på riktigt går att påverka för medborgarna.

Några tidigare lärdomar

Frizon

en jämställd mötesplats

- Ge tid att hitta svar
- Ge förutsättningar för dialog och använd gärna flera utforskande uttrycksformer (anpassade till specifika målgruppen)

Film om projektet: Frizon – en jämställd mötesplats - Umeå kommun

Gemensam platsutveckling

Ålidhem

Pågående samverkansprojekt

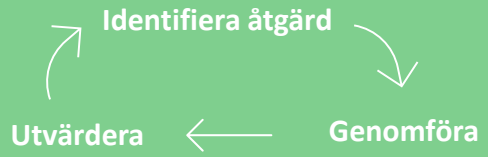
UMEÅ KOMMUN

2026-10-20

Aktivitetsplan

Iterativ process

- Utifrån dialog och samverkan med övriga aktörers utarbetas åtgärdspaket
- Åtgärder utvärderas löpande

2024

- Startmöte
- Målbildsworkshop
- Risk och möjlighetsanalys
- Plan för samverkan
- Upprätta kontakt med samverkansaktörer

2025

- Identifiering av åtgärdspaket
- Prioriteringar
- Ev. utredningar
- Planering för utförande

2026

- Genomförande av åtgärdspaket 1
- Planering för genomförande av åtgärdspaket 2

2027

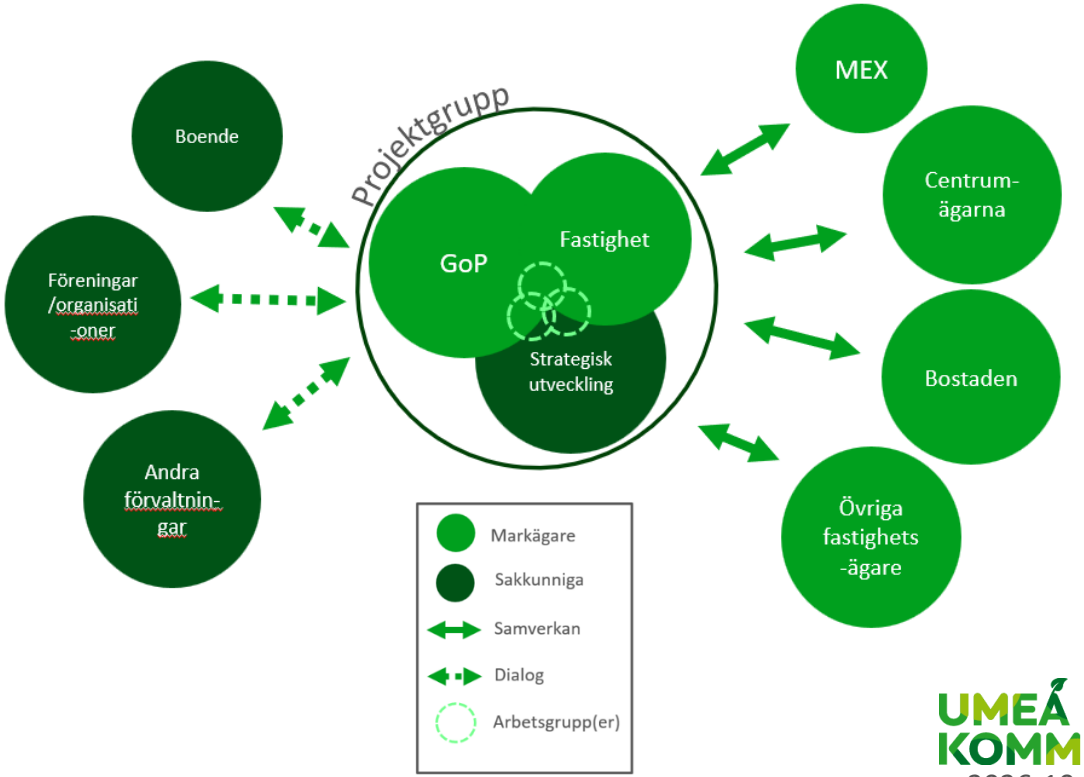
- Genomförande av åtgärdspaket 2

2028

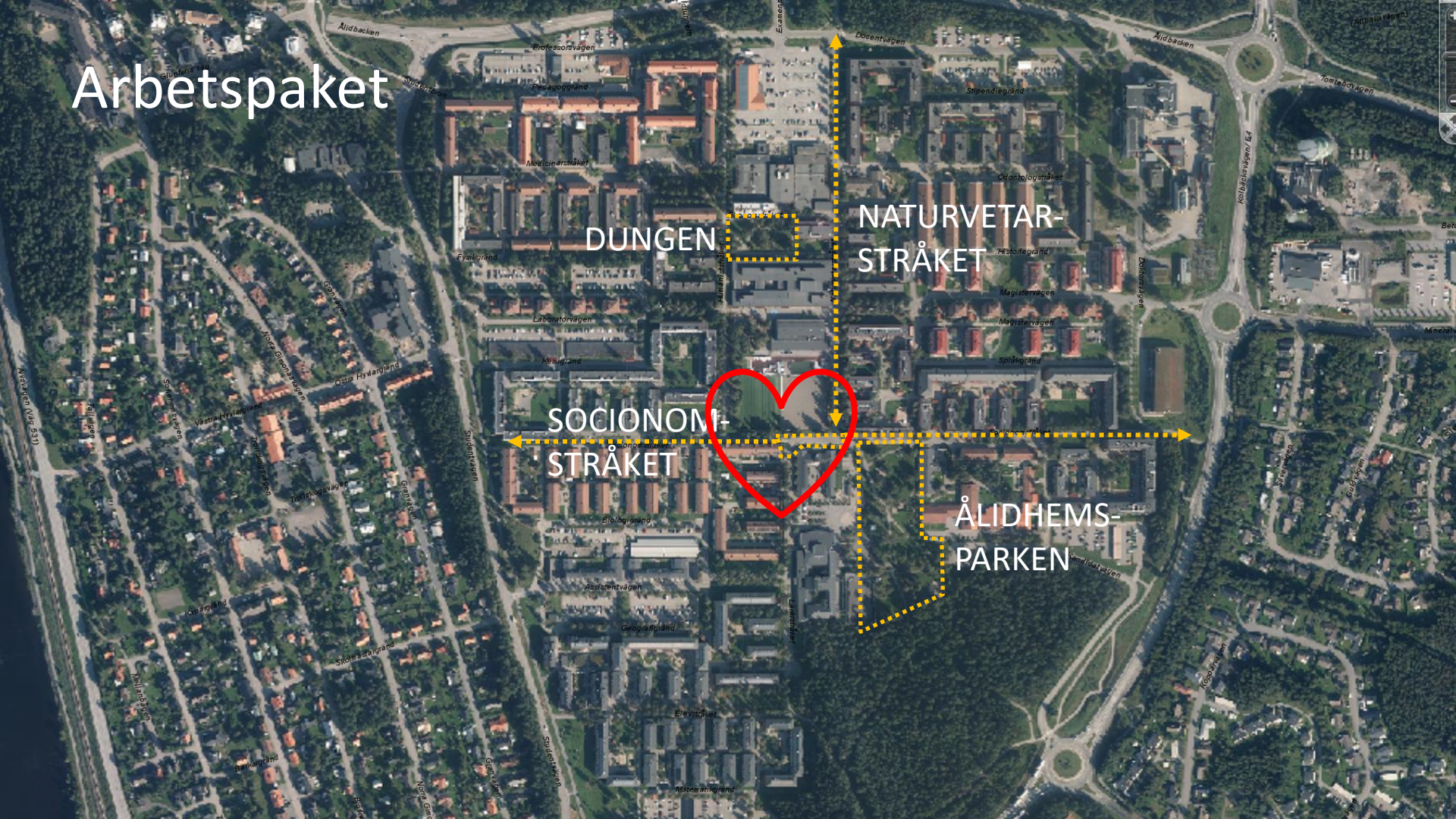
- Färdigställande
- Utvärdering

Samverkan

- Projektgruppen
- Bostaden
- MEX
- Kulturförvaltningen
- Carefabric, EU-projekt
- Samverkansforum

Arbetspaket

Socionomstråket

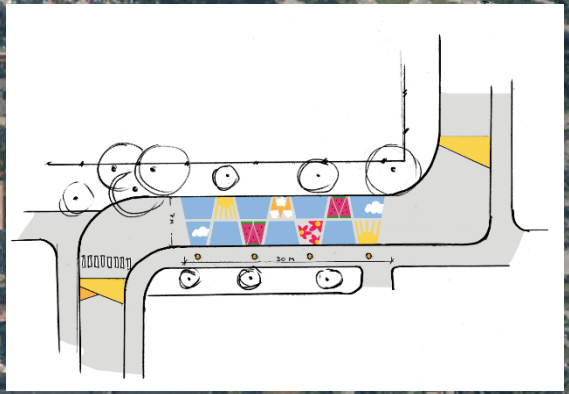
- Ett viktigt öst-västlig stråk.
- Mittzonen mellan centrala målpunkter.
- Möjlighet att förbättra för gående och cyklister och öka tryggheten.

Mittzonen - pilot

- Skapa en plattform för dialog
- UMA bygger möbler
- Målning inspirerad av Södra Ålidhemsskolans femteklassare på temat ”sommar”
- Plantering i blomsterurnor
- På plats efter midsommar till augusti

Åtgärder på hela stråket

- Utredning hösten 2026
- Genomförande 2027

Utveckling av en arbetsmetod

- Gemensam platsutveckling
  - Kroka arm och lyssna in andra aktörer
  - Förstå incitament
  - Hitta gemensamma nämnare
- Behov av att kugga i olika processer
- Lärande utifrån samverkan
- Framgångsfaktorer
  - Förarbete och tydlighet
  - Målstyrt
  - Flexibilitet i processen

”Framgångsfaktor att det finns flexibilitet att använda budget under hela perioden. Allt måste inte ske enligt en alltför tidigt lagd plan. Så länge vi gjort det vi ska innan slutdatum. Det har underlättat att hitta ’kompisar’ längs vägen och anpassa oss till dem.”

CareFabric- Fostering and maintaining the social fabric for the green transition in neighbourhoods

UMEÅ KOMMUN

Finansiering Horizon Europe

New European Bauhaus

EU-initiativ lanserat 2020 som kopplar ihop **European Green Deal** med syfte att skapa **hållbara, inkluderande och estetiskt tilltalande livsmiljöer.**

Större fokus på upplevelse av plats och miljö, social innovation och beteendeförändring, medborgardialog och deltagande

CareFabric

Fyra pilotprojekt i fyra städer: **Umeå, Bologna, Limassol, Grenoble**

Konsortium av 17 partners inklusive universitet, kommuner, kulturinstitutioner, civilsamhällesaktörer och europeiska nätverk.

42 månaders projekttid, start 1 september 2026

CareFabric – svenskt fokus på Ålidhem

UMEÅ KOMMUN

2026-10-20

Tack!

PRIO
KLIMATANPASSNING